

напрями розвитку держави. Наприклад, на розвиток тієї ж пенітенціарної системи, що, як зазначалося раніше, покращить умови існування засуджених і рівень безпеки в суспільстві в цілому.

Список використаних джерел

1. Музика А. А., Пуйко В. М. Тюрма. *Юридична енциклопедія* : В 6 т. / Редкол : Ю. С. Шемшученко (голова редкол.) та ін. Київ : Укр. енцикл., 1998. Т. 6 : Т–Я. 2004. С. 162–164.

2. Реформування пенітенціарної системи та пробації. URL: https://minjust.gov.ua/reforming_the_penitentiary_system_and_probation

3. Кривицький Ю. В. Гуманізм як принцип діяльності міліції України: сучасний стан і перспективи реалізації. *Держава та регіони. Серія : Право*. 2012. № 3. С. 5–9. URL: <http://clar.naiu.kiev.ua/jspui/handle/123456789/25869>

4. Halden fengsel. URL: <https://www.kriminalomsorgen.no/halden-fengsel.5024512-237612.html>

5. Шевчук М. Приватні тюрми: досвід інших країн. *Судово-юридична газета*. URL: <https://sud.ua/ru/news/publication/159604-privatni-tyurmi-dosvid-inshikh-krayin?fbclid=IwAR0iZkj1u2aBcwbhO9zn62ZyUb8idyVayv718M0MMOs6ZfOwI7Zl93ZAim8>

Бараненко Вікторія Олександрівна,
здобувачка ступеня вищої освіти бакалавр
навчально-наукового інституту № 3
Національної академії внутрішніх справ

Науковий керівник:

Мозоль Наталія Іванівна,
доцентка кафедри теорії держави та права
Національної академії внутрішніх справ,
кандидатка юридичних наук, доцент

ВПЛИВ СОЦІАЛЬНИХ НОРМ НА ПРАВООХОРОННУ ДІЯЛЬНІСТЬ

Соціальні норми формувалися та стверджувалися одночасно з виникненням і розвитком людського суспільства. З часом спільне життя почало вимагати існування таких правил, які б допомогли розуміти, що прийнятно і правильно, а що є аморальним і недоречним, чітко знати, яка реакція суспільства повинна бути на певні дії осіб: схвалення, чи осуд, наслідування, чи неповага. Необхідним було також регулювати та

узгоджувати свої вчинки, поведінку. Таким чином соціальні норми почали свій розвиток та утвердження як втілення основних правил співжиття людського суспільства.

Але не відразу суспільство розуміло значення соціальних норм. Це зумовлено тим, що вони ще переживали етапи свого розвитку й усталення, лише з часом почали впроваджувалися в життя людей все більшою мірою, розширюючи вплив та визначаючи свої функції, завдання, наслідки. Це продовжувалося доти, поки не був напрацьований певний механізм регуляції суспільних відносин, який розвивається і досі.

Тож, вираз «норма» визначається як звичайний, узаконений, загальноприйнятий, обов'язковий порядок, правило поведінки людей у суспільстві

Соціальні норми виконують регулятивну роль, визначають еталони (зразки) поведінки особистості. Вони є засобом узгодження інтересів людей, їх груп і суспільства загалом. Норма може накладати конкретні обмеження на діяльність особистості. Однак це стосується лише норм, що забороняють (так званих табу). Існують й іншого роду норми, що дозволяють певні види діяльності. Проте слово «певні» в деякій мірі також свідчить про обмеження. У цілому ж одні соціальні норми спрямовані на обмеження конкретних дій.

Соціальні норми мають значний вплив на правоохоронну діяльність у суспільстві. Норми, які визнаються загальноприйнятими і соціально прийнятними, визначають стандарти поведінки і визначають, які дії вважаються припустимими або неприпустимими.

Це означає, що ці норми відповідають загальним цінностям і очікуванням суспільства. Наприклад, соціальна норма може вимагати від поліцейського поважати права людини, не допускати корупції, не використовувати незаконну силу тощо. Ці норми встановлюють стандарти поведінки для поліцейських і впливають на їхню поведінку у виконанні службових обов'язків [1, с. 100–105].

Соціальні норми також можуть бути закріплені у законах і правилах, які регулюють діяльність поліцейських. Наприклад, закон може встановлювати обов'язок поліцейського надавати допомогу громадянам, забороняти зловживання службовим становищем, встановлювати процедури затримання та арешту, при застосуванні сили керуватися гуманістичними принципами, пам'ятати про цінність людського життя. Виконання цих законів і правил також є частиною соціальних норм, які впливають на поведінку поліцейських. Отже, соціальні норми поліцейського визначають прийняті суспільством стандарти поведінки для поліцейських і впливають на їхню роботу та засоби покарання, які вони використовують.

Одна з основних функцій правоохоронних органів – забезпечення дотримання закону і збереження громадського порядку. Однак, це завжди відбувається в контексті соціальних норм, які визнаються суспільством. Якщо соціальні норми вважають певну дію непринятною або незаконною, правоохоронні органи зазвичай будуть реагувати на таку дію і вживати заходи для її припинення або покарання.

Соціальні норми також впливають на засоби покарання поліцейськими, оскільки вони встановлюють межі та рамки для їхньої поведінки. Наприклад, соціальні норми можуть вимагати, дотримувалися принципу презумпції невинуватості та забезпечувати право на справедливий суд для затриманих осіб. Вони також можуть встановлювати процедури для документування інцидентів, внутрішнього розслідування порушень та забезпечення відповідальності поліцейських за свої дії.

Щоб поліцейські використовували лише необхідну силу при затриманні особи, або щоб вони поважали права та гідність затриманих. Вони також можуть забороняти використання покарань, які є незаконними або жорстокими, та вимагати, щоб поліцейські дотримувалися принципу пропорційності при застосуванні покарання. Отже, соціальні норми визначають межі та рамки для поведінки поліцейських і впливають на засоби покарання, що використовуються ними, спрямовуючи їх на дотримання прав людини та принципів справедливості.

Якщо у суспільстві існує норма, що насильство є неприпустимим, то правоохоронні органи будуть дотримуватися цієї норми і не використовувати незаконну силу у своїй роботі. Вони будуть займатися розслідуванням і притягненням до відповідальності осіб, які вчинили насильство. Вони також можуть вживати профілактичні заходи, такі як попередження та правову освіту, щоб запобігти виникненню подібних ситуацій працювати згідно з законом і використовувати відповідні процедури затримання та арешту, щоб забезпечити безпеку суспільства і захистити права громадян.

Крім того, соціальні норми також можуть вимагати від поліцейських дотримуватися етичних принципів, таких як чесність, справедливість і професіоналізм. Це означає, що поліцейські повинні бути об'єктивними і неупередженими у своїй роботі, не допускати дискримінації і не використовувати свою владу для особистої вигоди.

Отже, соціальні норми є важливим фактором, який визначає поведінку поліцейських і впливає на їхню роботу у забезпеченні законності, порядку і безпеки в суспільстві. Вони є основою для розвитку довіри громадян до правоохоронних органів і забезпечення ефективності їхньої роботи [2, с. 24–30].

Крім того, соціальні норми можуть впливати на пріоритети та напрямки правоохоронної діяльності. Наприклад, якщо у суспільстві існує норма, що наркотики є небезпечними та шкідливими, то правоохоронні органи можуть приділяти більше уваги боротьбі з наркоторгівлею та наркозловживанням. За таких обставин, вони можуть виділяти більше ресурсів на розслідування цих злочинів та затримання злочинців.

Соціальні норми можуть мати значний вплив на правоохоронну діяльність на міжнародному рівні. Деякі з цих впливів включають:

Статеві стереотипи: Соціальні норми можуть сприяти стереотипам які впливають на поведінку поліцейських і спричиняти нерівність і дискримінацію. Наприклад, чоловікам можуть приписуватися якості такі як сила, рішучість і лідерство, тоді як жінкам – ніжність, чутливість і піклування.

Це може призводити до того, що жінки в правоохоронних органах не отримують рівних можливостей для професійного росту і розвитку, а також стикаються з дискримінацією і сексуальним насильством.

Для боротьби з цими стереотипами і забезпечення рівних можливостей для всіх поліцейських, важливо проводити освітні кампанії та тренінги щодо гендерної рівності і недопущення дискримінації. Також необхідно забезпечувати рівні умови праці та кар'єрного росту для всіх працівників правоохоронних органів, незалежно від їх статі.

Крім того, важливо створити механізми для звернення жертв дискримінації і сексуального насильства до поліції і гарантувати їм безпеку та справедливе розслідування. Також необхідно забезпечити належне навчання поліцейських щодо виявлення, запобігання і реагування на дискримінацію та сексуальне насильство.

Усі ці заходи сприятимуть створенню рівних умов для всіх поліцейських і покращенню довіри громадян до правоохоронних органів.

Культурні обмеження: Наприклад, соціальні норми можуть встановлювати обмеження щодо ролей та поведінки жінок у суспільстві. Наприклад, деякі культури можуть вважати, що жінки не повинні виконувати роботу, пов'язану з насильством або небезпекою, що може ставити під загрозу їх можливості працювати в поліції.

Різні країни можуть мати різні правові традиції, що впливають на спосіб розуміння і застосування права. Крім того, релігійні та етнічні переконання також можуть впливати на сприйняття та обробку інформації, а також на взаємодію з громадянами.

Для подолання культурних обмежень на міжнародному рівні важливо проводити діалог та співпрацю між різними країнами. Це може включати обмін досвідом та найкращими практиками у сфері правоохоронної діяльності, а також спільне вироблення стандартів та принципів, які забезпечують захист прав людини та недискримінацію.

Також важливо забезпечити міжнародне спостереження та контроль за правоохоронною діяльністю, щоб уникнути порушень прав людини та забезпечити відповідальність за такі порушення. Це може включати міжнародні організації, такі як ООН, Європейський суд з прав людини та Інтерпол [3, с. 8].

Усі ці заходи допоможуть забезпечити більш об'єктивну та справедливую правоохоронну діяльність на міжнародному рівні, а також покращити співробітництво та взаєморозуміння між різними країнами.

Норми щодо сексуальності: Норми сексуальності в правоохоронній діяльності на міжнародному рівні можуть також бути обмеженням, оскільки різні країни та культури мають різні погляди на сексуальність і поведінку. Наприклад, деякі країни можуть мати більш консервативне ставлення до сексуальності та гендерної рівності, що може призводити до дискримінації та порушень прав ЛГБТQ+ осіб. У таких випадках, міжнародні організації та спільноти можуть працювати над забезпеченням захисту прав цих осіб та пропагувати ідею рівності та недискримінації.

Загалом, для подолання обмежень, пов'язаних з нормами сексуальності, важливо проводити освіту та просвітницьку роботу, сприяти взаєморозумінню та толерантності між різними культурами та національностями. Також важливо забезпечувати захист прав ЛГБТQ+ осіб та інших уразливих груп, які можуть бути об'єктом дискримінації та насильства.

Культурний контекст: є надзвичайно важливим, оскільки він визначає норми та цінності, які лежать в основі правоохоронних органів кожної країни. Різні культури мають різні погляди на справедливість, права людини, роль поліції та інші аспекти правоохоронної діяльності. Наприклад, в деяких країнах високо цінуються колективні цінності та підпорядкування груповим інтересам, тоді як у інших країнах більше акцентується на індивідуальних правах та свободах. Це може впливати на способи розуміння та виконання завдань правоохоронцями, а також на способи взаємодії з громадянами та іншими культурами.

У міжнародному контексті, важливо забезпечувати взаєморозуміння та співпрацю між правоохоронними органами різних країн. Це може включати обмін досвідом, навчання та спільні проекти, що допомагають розширити горизонти та поглибити розуміння різних культурних практик.

Культурний контекст також може впливати на способи вирішення конфліктів та протистоянь. Розуміння культурних особливостей та норм може допомогти знаходити мирні та конструктивні шляхи вирішення конфліктних ситуацій.

Загалом, культурний контекст в правоохоронній діяльності на міжнародному рівні вимагає відкритості, толерантності та готовності до взаєморозуміння. Важливо розуміти, що неможливо застосовувати однакові підходи та норми в усіх країнах, оскільки кожна культура має свої унікальні особливості та цінності. Проте, спільна робота та діалог можуть допомогти знайти компроміси та спільні цінності, які будуть в основі правоохоронної діяльності на міжнародному рівні.

Тому ці норми визначають межі та рамки, в яких правоохоронні органи працюють. Вони впливають на їхню стратегію, підходи до розслідування злочинів, способи покарання та співробітництво з громадськістю. Тому, для забезпечення ефективної правоохоронної діяльності, необхідно враховувати соціальні норми та взаємодіяти з громадськістю для підтримки та сприяння дотриманню закону й інші – на створення умов діяльності особистості, бажаної для суспільства.

Основоположними регуляторами суспільних відносин, поведінки суб'єктів правових відносин постають право і мораль. Вони забезпечують узгодженість колективних та індивідуальних інтересів, є різновидом соціальних норм і основоположними людськими цінностями, показниками рівня культурного та соціального розвитку суспільства [4. с. 7, 197].

На останньому пункті хотілося б наголосити окремо. Адже за Європейськими стандартами, професіоналізм поліції в першу чергу пов'язується з удосконалюванням її діяльності у сфері охорони суспільного порядку, тобто надання «соціальних» послуг населенню. Тому професіоналізм,

насамперед ,означає уміння поліції підтримувати тісні контакти з населенням. Це необхідно і для підвищення ефективності поліцейських заходів у боротьбі зі злочинністю. Наявність тісних контактів і порозуміння з населенням значно посилює превентивні можливості поліції в боротьбі зі злочинністю.

Список використаних джерел

1. Лисюк І. І. Призначення та роль соціальних норм у регулюванні суспільних відносин. *Юридичні і політичні науки*. 2001. № 51. С. 100–105.

2. Тихонович Л.А. Поняття соціальних норм та їх ознаки. *Збірник наукових праць Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди. «Право»*. 2011. № 16. С. 24–30.

3. *Соціологія у правоохоронній діяльності: теоретичні та прикладні аспекти* : матеріали наук.-практ. конф. (м. Харків, 30 берез. 2011 р.). С. 8. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/bfc5900f-fea5-4732-b89d-9bc40f515a83/content>

4. Фатхудинов В. Г. Правоохоронна діяльність: природа, сутність, гуманізм (теоретико-правові та методологічні аспекти) : дис ... канд. юрид. наук : 12.00.01. Київ, 2006. С. 7, 197 URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=VKhnuvs_2007_37_3

Барановська Вікторія Сергіївна,
здобувачка ступеня вищої освіти бакалавр
навчально-наукового інституту № 2
Національної академії внутрішніх справ

Науковий керівник:
Кривицький Юрій Віталійович,
доцент кафедри теорії держави та права
Національної академії внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент

НАЦІОНАЛЬНА ПОЛІЦІЯ УКРАЇНИ ЯК СУБ'ЄКТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ ТА ГРОМАДЯНИНА

Формування України як правової та демократичної держави проходить крізь революції, війни та реформації. Лише за часів незалежності вітчизняне законодавство зазнало чимало змін на шляху євроінтеграції, які так чи інакше стосувалися системи правоохоронних органів. Так, 7 листопада 2015 р. набув